

Trontale

Taler

Harald 5

Dato

3 oktober 2016

Omstendigheter

Kongens tale til det 161. Storting ved dets åpning

- 1 Ærede President, Folkets representanter.

Jeg hilser Stortinget velkommen til ansvarsfullt arbeid og ønsker at det må bli til gagn for fedrelandet.

5

Norge er et land med store muligheter. Vi har en høyt utdannet befolkning og store naturressurser. Vi har små forskjeller og en åpen økonomi. Det gjør oss godt rustet til å møte utfordringene vi står overfor.

- 10 Gjennom tiår har økende petroleumsaktivitet vært en drivkraft for vekst. Det har nå snudd.

Aldringen av befolkningen vil gi markert høyere utgifter til pensjoner og helse- og omsorgstjenester.

15

Arbeidsinnvandring og flere asylsøkere skaper nye utfordringer.

Parisavtalen gir en ny ramme for klimaarbeidet. Alle land, også Norge, må følge opp sine forpliktelser.

20

Vi må håndtere disse utfordringene. Hver for seg vil de kreve mye av oss. Og vi må håndtere dem samtidig. Vår norske modell kommer fremover ut i tøffere farvann.

- 25 Regjeringen vil basere sitt arbeid på tre erkjennelser.

For det første: Vi kan fortsatt nå våre samfunns mål og komme frem dit vi skal.

Men bare hvis vi forstår at det krever vilje til endringer og nye løsninger.

30

For det andre: Velferden er avhengig av høy verdiskaping. Vi må fremover være langt mer opptatt av verdiskaping i privat sektor for at den norske modellen skal forbli sjødyktig.

35 For det tredje: Petroleumsaktiviteten har gitt oss vind i seilene og muligheten til å bygge opp en stor offentlig sektor. Vi må fremover reformere offentlig sektor for å make å løse gamle og nye samfunnsoppgaver.

Endringer er ofte vanskelige.

40

Men Norge har klart seg godt gjennom omveltninger tidligere.

Skipsfarten har vært en ledende næring gjennom århundrer, nettopp fordi den har tilpasset seg nye markeder og teknologiskift.

45

Televerket gikk fra statsmonopol til lønnsom, konkurranseutsatt bedrift. Telenor betjener nå over 200 millioner kunder verden rundt.

Eksempelene er mange.

50

Men også vellykkede omstillinger skaper usikkerhet.

For seilmakeren da dampskipene kom. Eller for ansatte på opplysningen da internett kom.

55

I ettertid vet vi at det ikke fantes reelle alternativer til endringene.

Slik er det også nå.

60 Den største trusselen mot den norske modellen er at vi ikke lykkes med å omstille oss i tide.

Det er en lederoppgave å forklare at vi må akseptere endringer.

65 Samfunnet må gjøre omstilling lettere for den enkelte gjennom omskolering, sikring av inntekt og hjelp til å finne ny jobb.

70 Da kan vi klare oss godt gjennom nye endringer, slik at vi kan opprettholde og videreutvikle velferdssamfunnet for kommende generasjoner.

De færreste land i verden når opp til vårt velferdsnivå. Det skyldes ikke mangel på vilje, men mangel på verdiskaping.

75 Vår felles velferd er over tid helt avhengig av arbeidsdeltagelsen, produktiviteten og verdiskapingen i økonomien.

Norsk økonomi vil trenge flere ben å stå på.

80 Vi vil trenge flere lønnsomme arbeidsplasser med høy verdiskaping.

Vi må bruke kompetansen innen havbruk, skipsfart, olje og gass til å gripe flere av mulighetene Norges rike havområder gir oss.

85 Vi må skape verdier over hele landet, både i sentrale strøk og i distriktene.

Vi må sikre grønn konkurransekraft slik at norske virksomheter kan vinne frem når klimapolitikken skjerpes verden over.

90 Derfor prioriterer Regjeringen investeringer i infrastruktur, forskning og innovasjon.

Det vil redusere transportkostnader, styrke nyskapingen og heve kompetansen i befolkningen.

95 Skattereformen vil fremme investeringer og omstilling i bedriftene, og gjøre det mer lønnsomt å arbeide.

100 For å finansiere velferdsordningene på lang sikt må fellesskapets inntekter brukes fornuftig.

Det krever målrettede reformer også i offentlig sektor.

105 Både egne og andre lands erfaringer tilsier at det kan ta tid før reformene gir økt produktivitet.

Skattereform, kommunereform, samferdselsreform og digitalisering er eksempler på reformer som skal gi økt produktivitet og frigjøre ressurser til velferdstjenester.

Arbeidskraften er Norges viktigste ressurs.

Hensynet til vår fremtidige velferd krever at flest mulig deltar i arbeidslivet.

Vi har høy sysselsetting, men lav gjennomsnittlig arbeidstid. Arbeidsinnsatsen per innbygger er på linje med gjennomsnittet for EU-landene.

Samtidig er andelen utenfor arbeidslivet som mottar helserelaterte ytelser høyere enn i mange andre land. Å inkludere flere i arbeidslivet er krevende, men viktig.

Pensjonsreformen vil gi et mer bærekraftig pensjonssystem og økt arbeidstilbud. Men den lukker ikke gapet mellom statens utgifter og inntekter på lang sikt.

Vi lever stadig lenger. Det er gledelig. For at vi også skal ha det bra i de ekstra årene, må vi jobbe noe lenger.

I tillegg må vi bruke omsorgsteknologi og organisere omsorgstjenestene bedre. Ny teknologi kan gi den enkelte økt verdighet og mulighet til å bestemme over sitt eget liv.

Vi må se på velferdsordningene i lys av økt migrasjon. Regjeringen vil føre en stram innvandringspolitikk og gjøre det mer lønnsomt for innvandrere å arbeide og mindre lønnsomt å gå på trygd.

De langsiktige utfordringene krever at vi tør å tenke nytt.

Heller ikke innen offentlig sektor finnes det noe reelt alternativ til endringer. Alt forblir ikke det samme dersom vi unnlater å gjøre noe.

Vi står foran et tiår med reformer. Ikke for at offentlig sektor skal svekkes eller bygges ned, men for at den fortsatt skal kunne skape den velferden vi alle ønsker.

Mange har de to siste årene vært gjennom en vanskelig tid.

På Sør- og Vestlandet har arbeidsledigheten økt markert. Situasjonen er fortsatt alvorlig for mange.

150

En godt utdannet befolkning, god mobilitet og innsats fra fellesskapet har bidratt til at mange har funnet en ny jobb.

155

Svakere krone fremmer vekst i konkurranseutsatt næringsliv. Lav rente og aktiv bruk av finanspolitikken trekker opp innenlandsk etterspørsel.

Gjennom aktiv politikk for arbeid, aktivitet og omstilling vil regjeringen fortsette å støtte opp under sysselsetting og motvirke arbeidsledighet.

160

Regjeringen ser på fremtiden for Norge med optimisme.

Vi er godt rustet til å møte utfordringer som måtte dukke opp, slik som fallet i oljeprisen.

165

Fremover blir det viktig å unngå at arbeidsledigheten biter seg fast. Regjeringen vil særlig forsterke innsatsen for ungdom.

Regjeringen ser også med optimisme på muligheten for målrettede forbedringer i velferdssamfunnet.

170

Selv om Norge er et godt land å bo i for de fleste, har vi fortsatt uløste oppgaver.

Når mange har det bra, er det ekstra vanskelig å ikke mestre hverdagen.

175

Regjeringen vil fortsette arbeidet for å redusere ventetiden i helsetjenesten.

Regjeringen vil at flere skal lære mer i skolen, og vil styrke tidlig innsats for elever som blir hengende etter i undervisningen.

180

Eldre og pleietrengende skal ha god omsorg og oppleve trygghet og verdighet. Regjeringen vil bygge tilbudet videre ut og heve kompetansen.

185 Barn må sikres en trygg og omsorgsfull oppvekst fri fra vold og overgrep. Barn i fattige familier skal ha tilgang til fritidsaktiviteter og likeverdige muligheter.

Dersom vi lykkes med å endre oss i tide, med å øke verdiskapingen i privat sektor og med å reformere offentlig sektor, da vil vi også lykkes med å gjøre den norske
190 modellen enda bedre for enda flere.

Også verden rundt oss endres.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen er mer utfordrende og uforutsigbar.

195 Like sør for Europa er stater i oppløsning, samfunn ødelegges og millioner er på flukt.

Terroristers brutalitet forårsaker død og lidelser i Midtøsten, og rammer også
200 europeiske storbyer.

Spredningen av voldelig ekstremistisk tankegods og handlinger må bekjempes.

Vi trenger mer internasjonalt politisamarbeid og bedre etterretning.

205 Vi må skape inkluderende samfunn der færre faller utenfor.

Norge har aldri bevilget mer til en humanitær krise enn vi gjør til Syria.

210 Stabilisering av sårbare land er vesentlig for utvikling og sikkerhet.

I øst preger Russlands folkerettsstridige handlinger i Ukraina forholdet til vestlige land.

215 NATO har svart med å styrke alliansens evne til kollektivt forsvar.

Med langtidsplanen gir regjeringen forsvarssektoren et nødvendig løft. Norge skal ivareta våre oppgaver i nord. I tillegg skal vi bidra til å styrke NATOs forsvarsevne i øst.

220 Regjeringen følger prosessen mellom EU og Storbritannia tett. Fortsatt sterke bånd både med EU gjennom EØS-avtalen, og med Storbritannia, er i Norges

interesse.

225

Regjeringen vil samarbeide nært med venner og allierte som holder demokrati, menneskerettigheter og fri handel høyt.

230

Regjeringen mener at Norges frihet og suverenitet krever at vi holder fast ved vår alliansetilknytning.

Norske borgeres trygghet og sikkerhet krever at vi skjerper vår evne til å håndtere kriser og uventede hendelser.

235

Regjeringen vil fremme en melding og invitere Stortinget til debatt om veivalg i utenriks- og sikkerhetspolitikken.

240

Jeg ber Gud velsigne Stortingets arbeid, og erklærer Norges 161. Storting for åpnet.

Gitt på Oslo Slott 23. september 2016

Under Vår hånd og riksseglet

245

Kilde

www.stortinget.no

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/trontale-12837>

250

255

260